

▶ BANGLADESH

Rohingyafolket fick inte längre vara medborgare

▶ Rohingyer är en muslimsk folkgrupp från delstaten Rakhine i västra Burma. Enligt historiska källor har muslimer bott i nuvarande Rakhine sedan 1400-talet.

▶ Delar av dagens rohingyer invandrade också från nuvarande Bangladesh under tidigt 1800-tal, då kolonialmakten Storbritannien uppmuntrade till arbetsmigration.

▶ Under andra världskriget beväpnade Storbritannien rohingyer för att använda som en buffert mot japanska invasionsstyrkor. Blodiga strider mellan rohingyamiliser och rakhiner lojala mot Japan ökade de etniska spänningarna i regionen.

▶ 1982 fråntogs rohingyerna sin status som burmesiska medborgare. Från officiellt håll betraktas folkgruppen sedan dess som illegala invandrare från Bangladesh.

▶ Folkgruppen tros uppgå till 1,5 miljoner-2 miljoner människor. Omkring 900 000 av dessa vistas i dag i Bangladesh dit de flytt i olika omgångar sedan 1960-talet.

PÅ FLYKT. En pojke i ett tält i flyktinglägret i Teknaf i Bangladesh.

FOTO: JONAS GRATZER/TT

Rohingyer vittnar om våldtäkter som vapen

Fler än 500 000 rohingyer har flytt till grannlandet Bangladesh undan den burmesiska arméns våld.

När TT besöker flyktinglägren i Teknaf vittnar unga män om påkar, knivar och kulor.

Mot unga kvinnor användes ett annat vapen – systematiska våldtäkter.

– De körde ut barnen innan. Jag trodde att de skulle döda mig, säger Halima, 22.

Men soldaterna i den burmesiska armén var inte ute efter att döda. De slog henne, hotade henne med pistol och tvingade ned henne på golvet. Därefter slet de sönder hennes kläder. I rummet intill hörde hon sin svägerska skrika.

– Jag vet inte om de hade order eller om de bara tillfredsställde sina begär, säger Halima.

”Ville inte vara med mig”

Hon tillhör den muslimska minoritetsgruppen rohingya och är en av över 500 000 som flytt hemlandet Burma sedan regeringen inlett vad FN kallar ett skolboksexempel på etnisk rensning.

Nu lever hon i ett överfullt flyktingläger i södra Bangladesh, där både hungersnöd och sjukdomsepidemier ho-

▶ **22-åriga Halima:** ”Jag vet inte om de hade order eller om de bara tillfredsställde sina begär”

tar. Några kilometer bort ligger floden Naf som markerar gränsen till hemlandet.

Halima och den tvååriga sonen bor i en hydda med väggar och tak av tunn plastpresening. Maken kommer och går. Efter det att familjen tog sig till Bangladesh såg hon honom inte på en månad.

– Han ville inte vara med mig längre efter våldtäkten. Jag pratar inte om det här ens med min familj men jag vet att det var därför han övergav mig.

Våld mot unga

Rohingyer har i flera omgångar flytt till Bangladesh för att undkomma förtryck i delstaten Rakhine i västra Burma. Den nuvarande flyktingvägen, den största någonsin, tog sin början sedan den militanta rohingyaorganisationen Arsa den 25 augusti genomförde samordnade attacker mot burmesiska regeringstyrkor.

Angriparna var illa beväpnade och led betydligt större förluster än de lyckades orsaka – omkring ett dussin burmesiska soldater miste livet jämfört med ett sextiotal Arsa-anhängare. Burmesisk militär svarade med en skoningslös offensiv. Muslimska byar, skolor och moskéer brändes till marken.

På flera håll deltog civila rakhiner, den buddistiska majoritet från vilken delstaten hämtat sitt namn, i ödeläggelsen.

De unga männen i lägret visar gärna upp skottskador och ärr. Arméns våld kom i hög utsträckning att rikta sig just mot de unga. Men medan männen berättar om kulor och knivar vittnar kvinnorna i stället om metodiska sexuella övergrepp.

– De dödar männen och våldtar kvinnorna. Det är en del av samma program för att få bort oss. Regeringen vill inte att rohingyer ska bo där, säger Mustafa Begum, 21, Halimas svägerska.

”Händer igen och igen”

Intervjun tar lång tid. Då och då höjer Mustafa Begum rösten när hon pratar om soldaterna som trängde in i hennes hem, hennes kropp och hennes mardrömmar, men efter varje utfall brister hon i gråt. Drar den klagula slöjan över ansiktet och skakar tyst.

FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter, Human Rights Watch och Amnesty International har i separata rapporter dokumenterat vittnesmål om mord, tortyr och systematiskt sexuellt våld.

Att komma över egna förstahandsuppgifter är svårt. Rakhinestaten har under flera års tid varit stängd för internationella medier och hjälporganisationer.

Men enligt Jenny Hedström, doktorand vid australiska Monash University som forskar om kvinnors roll i burmesiska konflikter, har anklagelserna om sexuellt våld som vapen förföljt armén länge.

– Man kan se att det är ett mönster. Det här händer igen och igen. Kvinnorättsgrupper i Burma har rapporterat om det sedan tidigt 2000-tal och i Rakhine kan man se att det är en specifik etnisk grupp som drabbas, säger hon.

Etnisk rensning

Utöver offrens fysiska och psykiska trauman slår det sexuella våldet mot hela samhällsstrukturen. Skadeverkningarna bygger på rädsla och skam.

I patriarkala samhällen splittras ofta familjer när makar lämnar hustrur som utsatts. Sexuellt våld förekommer i alla konflikter men som medveten strategi är det särskilt förknippat med etnisk rensning, där en folkgrupp vill demoralisera en annan.

Ismat, 25, berättar att byns

invånare föstes ihop på ett fält. Först separerades männen från kvinnorna och barnen, därefter valde soldaterna ut kvinnor. Ismat visste vad som väntade när fyra män slet henne från de skrikande barnen.

– Jag hade hört historierna om vad de gör med kvinnor, säger hon.

Vill förödmjuka

2008 slog FN:s säkerhetsråd fast att våldtäkt som vapen ska betraktas som ett krigsbrott. Problemet är bevisföringen.

I Bosnien och Rwanda beordrades soldater att våldta. I Burma är det svårare att se om övergreppen är ett resultat av order uppifrån eller om enskilda soldater utnyttjar den utbredda straffriheten.

Men det finns indicier. Som att samtliga kvinnor TT talar med vittnar om flera gärningsmän.

– Det är inte ovanligt med gruppvåldtäkter. Det är inte lika effektivt om ingen får kännedom om våldtäkten, säger Jenny Hedström.

Ismat säger att de burmesiska soldaterna är ute efter att förödmjuka muslimska kvinnor. Hon säger också att hon inte är arg.

– Vi har inte haft möjlighet att vara arga för rädslan har tagit all plats. Att vara arga är en lyx vi inte haft råd med.

Ivar Andersen/TT